SCENARII GEOPOLITICE POST CRIZA COVID-19. CONSIDERAȚII SUMARE

GEOPOLITICAL SCENARIOS POST CRISIS COVID-19. SOME CONSIDERATIONS

Svetlana CEBOTARI
doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar
Republica Moldova, Chisinau, Universitatea de Stat din Moldova Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, Departamentul Relații Internaționale

Rezumat: *Criza COVID-19, la care actualmente suntem prezenți, are repercursiuni atât de moment, cât și de durată asupra întreg sitemului de relații internaționale, condiționând metamorfoze geopolitice. Tocmai din acest motiv și pentru că noul virus cunoaște o evoluție dinamică în timp și spațiu, este necesară o cercetare a impactului noului virus nu doar din perspectiva biogenetică, dar și din perspectiva altor domenii, inclusiv din perspectiva geopoliticii.*

Evenimentele la care asistăm în prezent sunt provocări la adresa schimbărilor geopolitice pe mapamond.. Așa cum pe parcursul timpului epidemiile, virușii care le provoacă se vor schimba și vor apărea, un lucru rămâne constant: mereu aceștea vor influiența nu doar relațiile interumane, dar vor condiționa noi realități în sistemul relațiilor internaționale.

Prezentul articol are drept scop de a scoate în evidență principalele repercursiuni ale noului virus COVID-19 asupra sistemului de relații internaționale. De asemenea, în prezentul articol sunt relievate unele scenarii care pot să se dezvolte în perioada post criza COVID-19.

Cuvinte cheie: *criză, impact, stat, politică, coronavirus, relații internaționale, scenariu, COVID-19*

Summary: *The COVID-19 crisis, in which we are currently present, has both momentary and lasting repercussions on the entire system of international relations, leading to geopolitical metamorphoses. Even for this reason and because the new virus has a dynamic evolution in time and space, it is necessary to research the impact of the new virus not only from a biogenetic perspective, but also from the perspective of other domanins , including geopolitics.*

The events we are attending today are challenges to geopolitical changes around the world. Such as during epidemic over time, the viruses that cause them will change and appear, one thing remains constant: they will always influence not only interpersonal relationships, but will lead new realities in the system of international relations.

This article aims to distinguish the main repercussions of the new COVID-19 virus on the system of international relations. Also in this article are highlighted some scenarios that may develop in the post-crisis period COVID-19.

Keywords: *crisis, impact, state, policy, coronavirus, international relations, scenario, COVID-19*

Introducere

Marile schimbări geopolitice cunoscute în istoria omenirii au fost condiționate de marile calamități sub formă de războaie sau epidemii: este suficient să ne amintim de „ciuma lui Iustinian" (secolele VI-VIII), care a facilitat extinderea islamului prin afectarea și slăbirea Imperiul Roman sau „ciuma neagră" (secolul al XIV-lea), care a precipitat căderea regimului Evului Mediu. În ceea ce privește războaiele, de la sfârșitul secolului XX am trăit în lumea bipolară, ieșită din al doilea război mondial, cu două blocuri politice și economice: cel occidental condus de Statele Unite și cel comunist condus de URSS [1].

Rezultate

Pentru o mai bună comprehensiune a situației prezente la începutul celei de a doua decade a sec. XXI, condiționate de aparația și expansiunea pandemiei COVID-19 pe întreg mapamondul, apare necesitatea de a apela la tezele înaintate de către Tucidide expuse în lucrarea „*Războiul Peloponesian*" scrisă în sec. IV î.e.n. cu referire la impactul epidemiilor asupra sistemului de relații internaționale [12].

Războiul Peloponesiac ar fi declanşat crearea noii lumi care a divizat sistemul internațional în două mari blocuri: „În fruntea unuia se situa Atena o mare putere navală, iar în fruntea celuilalt Lacedemonia, mare putere militară". Atena democrată şi Sparta aristocrată căutau să rearanjeze alte societăţi în termenii propriilor valori politice şi sistemului socio-economic. Atena era o democraţie; poporul său era energic, îndrăzneţ şi întreprinzător; puterea sa navală, resursele financiare şi imperiul erau în expansiune. Sparta,

hegemonul tradiţional al grecilor, era o oligarhie, politica sa externă era conservatoare, concentrată doar pe interesele restrânse ale prezervării status-quo-ului intern. Având un interes scăzut în ceea ce priveşte activitatea comercială sau imperiile de peste mări, decade treptat, comparativ cu rivala sa [9]. După părerea lui Tucidide, situaţii asemănătoare ca cele ale Atenei şi Spartei vor apărea în viitor, şi acest proces inevitabil se va repeta mereu.

Deşi aceste variaţii şi extensii ale modelului de bază a lui Tucidide ridică multe probleme interesante, ele sunt prea numeroase şi complexe. În schimb, accentul va fi pus pe contribuţia teoriei lui Tucidide, aplicabilitatea sa asupra istoriei moderne, precum şi continua sa relevanţă pentru dinamica relaţiilor internaţionale. Argumentul lui Tucidide şi credinţa sa că a descoperit fundamentul dinamicii relaţiilor internaţionale şi rolul războiului hegemonic în schimbarea ordinii internaţionale, se poate înţelege doar dacă se are în vedere concepţia sa ştiinţifică şi viziunea sa care a condus la această explicaţie.

Astfel, Tucidide, utilizează ca model de analiză şi explicaţie metoda lui Hipocrate, marele fizician grec. Şcoala hipocratică afirmă că boala trebuie înţeleasă ca o consecinţă a acţiunii forţelor naturale şi nu ca o manifestare a influenţelor supranaturale. Prin observarea atentă a simptomelor şi a cursului unei boli, se poate înţelege natura ei. Astfel, o boală poate fi explicată prin recunoaşterea caracteristicilor şi trasarea dezvoltării sale de la declanşare, trecând prin inevitabilele perioade de criză până la deznodământul final, vindecarea sau moartea. Esenţial în acest mod de explicare este evoluţia simptomelor şi manifestărilor bolii, mai degrabă decât căutarea cauzelor fundamentale, aşa cum procedează medicina modernă. Tucidide a scris istoria sa având drept scop demonstrarea faptului că marile războaie sunt fenomene repetabile cu manifestări caracteristice. Asemeni unei boli, un război mare sau hegemonic, prezintă aceleaşi simptome vizibile şi urmează un curs inevitabil. Faza iniţială este un sistem internaţional relativ stabil caracterizat de o ordonare ierarhică a statelor din sistem. Cu timpul, puterea statelor subordonate începe să crească disproporţionat, motiv pentru care aceste state intră în conflict cu statele dominante sau hegemonice din sistem. Luptele dintre cele două state şi aliaţii lor, conduc la o bipolarizare a sistemului, la o criză inevitabilă şi în cele din urmă la un război hegemonic. Faza finală va consta în deznodământul războiului în favoarea unei singure părţi şi stabilirea unui nou sistem internaţional care va reflecta o nouă distribuţie a puterii în sistem [7].

Prin observarea atentă a simptomelor şi a cursului unei boli, se poate înţelege natura ei. Astfel, o boală poate fi explicată prin recunoaşterea caracteristicilor şi trasarea dezvoltării sale de la declanşare, trecând prin inevitabilele perioade de criză până la deznodământul final, vindecarea sau moartea [7]. Când se va încheia această pandemie, vom vedea schimbările geopolitice produse, de criza Covid-19 [1]. COVID-19 va schimba peisajul geopolitic mondial sau cel puțin va accelera tendințe prezente, unde China va fi actorul cel mai beneficiat.

Odată ce pandemia este cuprinsă cu măsuri de aplicare ad litteram dubioasă în societățile noastre, Beijingul se îndreapta spre Occident, jucând rolul salvatorului dezinteresat. Având în vedere incapacitatea manifestă a Statelor Unite și, desigur, a UE de a gestiona viroza COVID-19, China își joacă rolul de salvator. Fiind atenți la evenimentele geopolitice de pe arena internațională, putem menționa că noul sistem internațional al secolului XXI, condiționat de emergența crizei COVID-19, va fi mai rece decât sistemul bipolar existent anterior. Putem anticipa că societățile noastre vor fi supuse unor amenințări în creștere ale căror efecte nu vor fi întotdeauna atribuite în mod clar și nici efectele acestora la fel nu vor fi imediate sau elocvente ca cele ale COVID-19. Situația creată de viroza COVID-19 va decide dacă o societate va supraviețui ca atare în mediul complex al sistemului internațional al secolului XXI.

În fața eșecului vizibil al guvernelor occidentale în gestionarea acestei pandemii, atenția se îndreaptă spre Asia [11]. Ce realități dezvăluie această pandemie? Ce scenarii geostrategice sunt posibile în situația post criză COVID-19? Care vor fi consecințele crizei asupra modelelor de viață și de guvernare? Astfel, reeșind din toate aceste gânduri retorice, Xavier Guilhou oferă răspunsuri susținute de o vastă experiență în gestionarea crizelor și relațiile internaționale [1].

Conform tezelor înaintate de către Guilhou, actualmente deja suntem prezenți la efectele gigantice economice, ciclice și structurale condiționate de către criza COVID-19. Prin urmare, cu riscul unor critici survenite eventual din partea unor specialiști în domeniu, am putea avansa o teorie generală cu referire la geopolitica pandemiei. Ar trebui să începem a ne gândi la impactul pe care ar putea să-l aibă virusul asupra politicii internaționale. Astfel, în acest scop, ne propunem să pornim de la o observație: pandemia acționează ca un creator al lumii noi. O criză care dezvoltă și criază o noua lume.

Caracteristicile lumii actuale sunt: slăbiciunea guvernanței globale (în materie de sănătate în acest caz), pe de o parte; mutarea centrului de greutate al echilibrului de putere către China și Asia, în general,

pe de altă parte. În domeniul guvernării globale, pare să fie pentru prima dată, când o criză cum este cea a Covid-19 are capacitatea de a transforma comunitatea internațională.

„Concurența de putere" - dominată în practică de rivalitatea dintre Statele Unite și China (precum și Rusia) - a devenit factorul dominant. Instituțiile internaționale au intrat într-o fază de devitalizare, în parte din cauza retragerii americane, în parte din cauza discordiei dintre marile puteri. Astfel, în criza Covid-19, OMS nu joacă rolul central pe care ar trebui să îl joace. China a informat prea târziu despre emergența virozei în detrimentul capacității altor state de a reacționa. În orientările actuale, China dă senzația că trebuie să răsune o „linie chineză" în lupta împotriva virusului.

De ani de zile asistăm la ascensiunea Chinei și Asiei în afacerile mondiale, iar criza Covid-19 oferă o ilustrare a acestei ascensiuni. Politica inițială de opacitate a Beijingului a contribuit în mare măsură la răspândirea pandemiei. Însă cel mai izbitor sunt lanțurile efectelor prezente pe întreg mapamondul: închiderea unei mari părți a economiei chineze a avut și continuă să aibă efecte majore asupra economiei mondiale. Spre deosebire de criza financiară din 2008, criza cu care ne confruntăm astăzi este a doua criză a ofertelor și a cererii în economia reală. Pe de altă parte, „competiția între puteri" scoate în relievanță competiția în ceea ce privește „puterea moale" între China și principalii săi rivali.

Din acest punct de vedere, asistăm la un spectacol fără precedent. În timp ce administrația Trump își demonstrează incompetența, Republica Populară, care a fost inițial în dificultate la începutul crizei, datorită atitudinii sale de represiune a „denunțătorilor" din Wuhan; obligată să-și închidă fabricile apare ca un învingător al epidemi prin măsuri autoritare de carantină, combinate cu utilizarea fără precedent a inteligenței artificiale. Pe măsură ce piețele bursiere se prăbușesc în Occident, China își revigorează economia. În ciuda declarațiilor lui Donald Trump acționează ca o linie de salvare pentru Italia sau Serbia, în parte datorită stânjenirii partenerilor lor europeni.

În orice caz, în democrațiile noastre a reînviat dezbaterea dintre autoritarism, populism și liberalism. Este prea devreme să facem prognoze: pentru unii, amploarea crizei duce la reabilitarea experților, a instituțiilor și a cooperării internaționale. Alții, în schimb, de inspirație suveranistă, susțin că instituțiile europene s-au dovedit a fi irelevante și au fost nevoite să se ralieze la măsuri de restabilire a controalelor la frontieră.

Astăzi, conform tezelor apărute în studiile elaborate în cadrul Institutului Montaigne, asistăm la ascensiunea „noilor autoritari", asistăm la joncțiunea care are loc între concurența geopolitică dintre centrele de putere. Astfel, conform studiilor înaintate asistăm la crearea unui nou sistem de guvernare. Noul model este *„modelul chinez"*, apărut ca o referință pentru curentul anti-liberal global. În timp ce China încearcă să-și valorifice „victoria împotriva virusului" pentru a-și promova sistemul politic, concurența din perioada Războiul Rece, își arată adevărata față în iluminatul brut al Covid-19.

În primul rând, aproape toate guvernele și toate regimurile se confruntă cu criza Covid-19. Acesta este cazul regimurilor care se luptă deja, precum Iranul, care este expus în mod special la o criză suplimentară. Drept exemplu ne poate servi cazul Iranului. Pentru prima dată în istorie, Teheranul a solicitat asistență FMI. Un alt exemplu ar putea servi Federația Rusă. În condițiile de crizei COVID-19, în Federația Rusă am putea asista la două scenarii: 1) îl va ajuta pe președintele V. Putin să-și treacă reformele constituționale, asigurând extinderea puterii sale și 2) va complica bătălia în problemele ce vizează petrol împotriva Arabiei Saudite și, indirect, a Statelor Unite.

În al doilea rând, Covid-19 confirmă faptul că granițele sunt mult mai estompate în competiția prezentă azi decât în „adevăratul" Război Rece din secolul trecut: în termeni de politică, Italia, Germania, Franța nu respectă o linie mai diferită față de China, chiar dacă punerea în aplicare este în mod evident mai lipsită de libertățile individuale decât ceea ce se întâmplă în Republica Populară Chineză. Aceasta este, în plus, o ilustrare a înclinării lumii către Asia: nu într-o Americă aflată în deficit de conducere [5].

Analizând impactul noului virus asupra sistemului de relații internaționale, unii cercetători scot în relievanță unele particularități ale noii realități.

1. Pornind de la raționamentele conform cărui este primului focar unde a apărut virusul, și prin urmare este și primul stat care a suportat consecințe, Chima, și nu SUA, este gigantul asiatic căruia în primul rând, i se acordă ajutor. Depășind eficient criza, China a demonstrat abilitatea de a de a învinge această luptă. Procentul de afectați și decedați comparativ cu populația sa de 1, 7 miliarde locuitori este mai mult decât minim, spre deosebire de ceea ce s-a întâmplat în alte zone ale lumii.

2. Un alt aspect care va caracteriza situația post COVID-19 va fi *creșterea neîncrederii în „giganții" politici*. Dacă dribling-ul de învinuiri va continua, China și Statele Unite, două mari super-puteri ale lumii (și cele mai afectate de pandemie, exceptând Italia), își vor pierde, încet-

încet, credibilitatea [12].

3. Nici Uniunea Europeană, conform prognozelor unor specialiști, nu va păși „neîchinată" în lumea post-COVID-19. Vor apărea noi raporturi de forțe între state, va avea loc adâncirea conflictelor dinainte existente iar „istoria va fi scrisă ca de fiecare dată de către învingători", consideră J. Allen, fost comandant NATO. Actualmente, conform poziției lui Allen, suntem prezenți la „un nou punct zero" care poate rescrie o nouă direcții și metamorfoze geopolitice pe arena internațională. Practic, acele state care învinge primele criza umanitară, indiferent de statutul lor ante-pandemie, pot da tonul unui nou joc geopolitic [9].

În istorie există evenimente care, datorită virulenței și mărimii lor, marchează începutul și sfârșitul unei ere. Pandemia coronavirusului are potențialul de a agita evoluții geopolitice internaționale. Infecția, spun oamenii de știință, va fi în cele din urmă învinsă, însă experții sunt de acord că lumea nu va fi niciodată așa cum o știm că este. Actualmente, multe voci critică coordonarea slabă a UE în fața provocării pe care o prezintă agentul patogen. De asemenea, Europa va fi marea victimă la nivel mondial. Deși China a fost epicentrul pandemiei, aceasta deja începe să prezinte semne de recuperare.

În opinia lui Federico Steinberg, cercetător principal în cadrul Institutului Real Elcano, pandemia va avea implicații geopolitice importante, care sunt încă dificil de anticipat. Încă nu știm dacă Covid-19 va consolida sau va slăbi China. Răspunsul său aparent efectiv la pandemie (care este încă de confirmat) ar putea da guvernelor aripi, dar dacă economia se încetinește sau se descoperă că gestionarea crizei sale nu a fost atât de reușită, s-ar putea întâmpla contrariul. Să nu uităm că economia chineză a scăzut în primul trimestru al anului 2020 pentru prima dată de la Revoluția culturală din 1968. Pe de altă parte, afirmă cercetătorul, criza economică derivată din pandemie ar putea pune în pericol sustenabilitatea datoriei publice și private în unele țări emergente care se confruntă cu ieșiri de capital puternice și deprecierea monedelor naționale, cu consecințele politice și sociale. În cele din urmă, dacă prețul petrolului este menținut scăzut de scăderea cererii, ar exista un transfer semnificativ de venituri din țările producătoare către consumatori, precum și probleme economice importante pentru unele țări exportatoare care sunt deja în situații de vulnerabilitate.

De asemenea, conform lui Steinberg, a venit timpul să reflectăm dacă progresul globalizării și profunzimea lanțurilor de aprovizionare globale nu s-au făcut într-un mod prea dezordonat, făcând țările europene deosebit de vulnerabile la aporturile intermediare din China. Poate a venit momentul să diversificăm în continuare sursele geografice de aprovizionare. Nu este vorba de a nega avantajele specializării și diviziunii internaționale a muncii, ci de a profita de reducerile de costuri pe care progresele tehnologice fac posibilă reducerea dependenței noastre și creșterea autonomiei noastre, fără a ne reduce consumul și capacitățile de bunăstare.

Opinii cu refeire la impactul COVID-19 sunt oferite de către Pedro Baños, specialist în geopolitică. În opinia lui Baños criză de coronavirus poate fi un moment de cotitură majoră, așa cum a fost Bretton Woods în 1944 sau dispariția Uniunii Sovietice în 1991. De asemenea, conform poziției lui Baños, viroza COVID-19 poate impune o nouă ordine economică mondială care s-ar traduce într-o nouă ordine a puterii. Atât Statele Unite, cât și China încearcă să-și facă jocul. În primul caz, pentru a-și menține hegemonia, iar în al doilea, pentru a continua cu acea cursă pentru a depăși Washingtonul. Chiar acum se pare că China, epicentrul pandemiei, se recuperează și nu doar că se recuperează, ci trimite mesaje de solidaritate către țări europene, precum Italia sau Spania, acordând suport material-medicamente. Acest lucru poate fi interpretat ca un semnal al accelerării procesului de depășire a Statelor Unite. Europa a reacționat târziu și în mod neuniform, spre deosebire de alte țări care nu au această slăbiciune a fracturii interne. Cât privesc viitoarele alegeri în SUA, coronavirusul va avea un impact mare. Aici apare o viziune foarte distorsionată a realității lui Trump, de a face greșeala de a nu lua măsuri .

Atât China, cât și Statele Unite au o capacitate de reacție mult mai mare și mult mai multe resurse decât Europa. Suntem prezenți la o cursă între aceste țări: cine este pionierul în descoperirea unui vaccin și un tratament eficient care nu există la moment și care va dura ceva timp, iar beneficiile vor reveni celui dintâi.

Teze cu referire la situația post criză COVID-19 sunt înaintete de către Roger Senserrich, specialist în relații internaționale. Conform tezelor înaintate de către Senserrich, gripa din 1918, imediată după primul război mondial este singura pandemie comparabilă cu recenta criză COVID-19. Celelalte epidemii (SARS, H1N1) au fost mult mai puțin grave decât actuală viroză. Analizând impactul virozei asupra geopoliticii contemporane, putem evidenția două tipuri de impacturi.

Primul, în ceea ce privește politica internă, va depinde foarte mult de modul în care fiecare țară a gestionat criza. Știm că dezastrele naturale au adesea un impact considerabil asupra popularității liderilor

politici sau asupra legitimității unui regim, chiar dacă liderii unei țări nu au adesea niciun control asupra rezultatului. În democrațiile occidentale, putem observa realinieri politice în unele locuri, în special în Statele Unite, unde răspunsul guvernului federal este foarte penibil. Iranul poate observa, de asemenea, schimbări, deși regimul iranian a suferit crize foarte grave de la venirea la putere.

Al doilea impact se referă la felul cum criza economică slăbește sau consolidează poziția unor țări. Traiectoria de dezvoltare pe termen lung a statelor este modificată de pandemie. UE deja se confruntă cu 15% din populație aflată în șomaj. Dacă recesiunea este cu adevărat grea, aceasta are un aspect foarte diferit și tensiuni complet diferite decât dacă este o criză rapidă care se disipează în câteva luni, u atât mai mult dacă state precum China, Japonia sau Coreea depășesc pandemia mult mai repede. Aceste tipuri de impact, însă, sunt mult mai dificil de prevăzut, deoarece o recesiune severă în Statele Unite și Europa ar depăși de exemplu, economia chineză. Probabil criză va întări prea mult China ca marea putere care a ieșit din criză mai repede decât oricine[6]. Din această perspectivă am putea lua în considerare dezvoltarea a trei scenarii geopolitice.

Astfel, primul scenariu este radicalizarea. Statele Unite vor rămâne „America întâi și din nou mare". Pentru administrația Trump nu este posibil să renunțe la statutul de primă putere mondială, iar această catastrofă în domeniul sănătății ar putea constitui pretextul de a urca în echilibrul puterii a Chinei. Deja o campanie susținută de CIA, ale cărei elemente încep să se filtreze prin toate „rețelele acreditate", acuză OMS și China că au falsificat datele inițiale ale acestei pandemii și că nu au fost transparente în ceea ce privește cauzele sale, ceea ce denaturat și întârziat răspândirea alertei la nivel mondial.

Pentru Donald Trump, este evident că va trebui să îi explice „străzii principale" americane de ce moare din cauza unui „virus chinez" când „prosperitatea era la colț". De ce rudele și prietenii mor din cauza unei forme de SARS la New York, când America a decis să nu-și trimită „băieții" să moară pe alte țărmuri pentru cauze îndepărtate ... De ce economiile americanilor, esențiali pentru completarea sistemului de sănătate și pensionare, s-au evaporat în două săptămâni odată cu prăbușirea piețelor bursiere din cauza pandemiei. Mai mult, de ce ar fi esențial ca americanii să plătească această defalcare umană, socială și economică, în timp ce chinezii, responsabili de pandemie globală, ar avea ocazia să investească mii de miliarde de dolari pentru a-și stabili hegemonia asupra lumii prin din rutele continentale și maritime?

Bătălia este deja în cursa pentru obținerea vaccinurilor pentru a demonstra lumii că Statele Unite sunt întotdeauna primele datorită start-up-urilor lor. De asemenea, Trump poate profita pur și simplu de criza financiară aparent inevitabilă pentru a aduce sistemul economic chinez în genunchi și, astfel, să conteste legitimitatea liderilor de către poporul chinez, folosind pârghia superstiției predominante. Este evident că acest scenariu dur ne poate duce pe logici de escaladare, pe care rușii i-ar putea da peste cap în beneficiul americanilor, dacă consideră că această recalibrare a puterii chineze le va asigura un loc privilegiat în jocurile care vor veni în Pacific, spre nord, în special în ceea ce privește controlul rutei nordului În cazul, în care Europa ar fi din nou consumabilă, o nouă alianță SUA-Rusia ar putea foarte bine să apară cu un acord secret de re-administrare împreună emisfera nordică în perspectiva unui nou război rece al cărui adversar comun ar fi China.

Cel de-al doilea scenariu este **neutralizarea**. Statele Unite fac jocul cooperării cu China

Cu siguranță, administrația Trump are mijloacele de a aduce China în genunchi și de a rupe pretențiile lui Xi Jinping. Pentru a înțelege ce îl determină pe Donald Trump să acționeze strategic, este necesar de a lectura bestseller-ul său „The art of Deal". În același mod, Xi Jinping este înconjurat de o oligarhie de afaceri, toate figurile precum chiar media Jack Ma sunt membri ai PCC și sunt în prezent pe front pentru a-și însoți „diplomația de mască" la nivel internațional. În acest scenariu, este de preferat să se găsească un mediu de coopțiune, chiar de cooperare la nivel științific și tehnologic, problema epidemică fiind departe de a fi soluționată într-o lume care continuă să crească pe niveluri demografice cu multiplicări de megalopolite, ca Wuhan, dar mult mai periculos la nivel umanitar. În această perspectivă este poate mai bine să constituie un „dublu pol puternic" pentru a ține toate constrângerile care ies din complexitatea funcționării lumii, mai degrabă decât să dorești să zdrobești pe celălalt pentu a deține întâietate pe arena internațională.

Este, desigur, un scenariu pe care l-am putea numi rezonabil și inteligent. Acesta, presupune un nivel fără precedent de maturitate politică între părți. Acum această pandemie poate deschide, de asemenea, un câmp de conștientizare la nivel geostrategic și poate ajuta liderii să dezvolte modele de guvernare.

Acest scenariu poate fi foarte potrivit și pentru rușii care își vor păstra rolul de punte între lumea de ieri, cu rolul lor esențial în stăpânirea energiei și intrarea lor în lumea viitorului, cu măiestria sistemelor cibernetice alături de cel israelian. În acest joc nu există premise și învinși, există doar asociați și împărtășirea zonelor de

influență. Acesta nu este un nou război rece, ci o „nouă afacere" pentru a gestiona faza de tranziție înainte de creșterea rolului geostrategic a Oceanului Indian în următorii 30 de ani. În acest scenariu Europa veche ar putea să-și ia semnele și să redefinească o nouă identitate, chiar și un loc de mediator.

Cel de-al treilea scenariu este **accelerarea**. SUA permite Chinei să devină „China întâi". America este zguduită de un accident financiar și țara se prăbușește de la sine cu o recesiune uriașă mai rea decât cea din 1929. Ceea ce se aplică în acest scenariu pentru Statele Unite se aplică și Europei, într-o situație de implozie a UE prin efect de domino, cu presiunea migratorie venită de pe continentul african. În acest scenariu, China nu are nevoie să facă război, „ce nu vrea" în conformitate cu retorica oficială a diplomaților. Dar la fel ca în 2008, China nu va ezita să impună poporului său sacrificii pentru a deveni „China în primul rând" prin implementarea de măsuri coercitive cu ajutorul armatei. În acest scenariu, indiferent de administrația responsabilă, Statele Unite vor demisiona pe locul doi și vor reveni asupra administrării domeniului lor de influență prioritar cu o nouă doctrină Monroe. Europa, care se va îndoi sub datorii și falimente, va deveni, ca și continentul african pentru materii prime, o zonă de captare a activelor.

În ceea ce privește Rusia, poate opta doar pentru o alianță de oportunitate cu China pentru a rămâne în jocul celor puternici pe termen mediu. Acest scenariu de afirmare a hegemoniei Chinei nu ar fi fără consecințe asupra zonei Pacificului de Nord, în special în ceea ce privește relațiile de vecinătate pe Marea Chinei și cu ASEAN, precum și cu -visul Indiei care constituie un adversar istoric pe flancul său sudic. Această zonă asiatică nu și-a făcut rezistența din marile războaie ale secolului XX și toate țările au păstrat dispute de frontieră sau morale. Este posibil ca o China care își va recăpăta statutul imperial după secolul de dispreț impus de occidentali să schimbe situația privind stabilitatea acestei regiuni și echilibrul mondial pentru următoarea jumătate de secol. Desigur, de neconceput că nu suntem de neconceput putem avea și alte scenarii, chiar și un amestec dintre aceste trei din punct de vedere al combinațiilor.

Concluzii

Pandemia Covoid 19 poate provoca provocări profunde atât guvernării locale, cât și internaționale. Provoacă nu numai vitalul, ci și modul de exercitare a puterii mâine și gândește-te la termenii puterii. Ieșirea din această criză ne va pune în fața unor provocări importante în lupte hegemonice pentru deține putere[2]. COVID-19 va schimba peisajul geopolitic mondial sau cel puțin va accelera tendințe prezente, unde China va fi cel mai beneficiat actor. Odată ce pandemia este cuprinsă cu măsuri draconice de aplicare ad litteram dubioasă în societățile noastre, Beijingul se întoarce în Occident cu o față prietenoasă, jucând rolul salvatorului dezinteresat. Având în vedere incapacitatea manifestă a Statelor Unite și, desigur, a UE, de a gestiona criza COVID-19, China va lua rolul de lider pe arena internațională [11]. De asemenea, sistemul internațional al secolului XXI va fi cu mult mai rece decât cel din perioada ordinii bipolare.

Bibliografie:

1. *Cambios geopolíticos.* [Accesat 04.05.2020] Disponibil:https://www.larazon.es/espana/20200321/n6bqvoy73var3dc5ppzqlzoqe4.html
2. *Deportation and Disease: Central America's COVID-19 Dilemmas*[Accesat 05.05.2020] Disponibil:**1**https://www.crisisgroup.org/fr/global/sb4-covid-19-and-conflict-seven-trends-watch
3. DUCLOS M. *Is COVID-19 a Geopolitical Game-Changer?* [Accesat 04.05.2020] Disponibil:https://www.institutmontaigne.org/en/blog/covid-19-geopolitical-game-changer
4. DUCLOS M. *Le Covid-19 est-il un game-changer géopolitique ?* [Accesat 06.05.2020] Disponibil: https://www.institutmontaigne.org/blog/le-covid-19-est-il-un-game-changer-geopolitique
5. *El mundo tras el coronavirus: Las consecuencias geopolíticas de la pandemia.* [Accesat 06.05.2020] Disponibil:https://www.huffingtonpost.es/entry/las-consecuencias-geopoliticas-de-la-crisis-del-coronavirus_es_5e6fa07ac5b6eab77939b62d
6. *ENTRETIEN. Coronavirus : Chine, États-Unis, Europe… Le Covid-19 va-t-il changer la géopolitique ?* [Accesat 06.05.2020] Disponibil: https://www.ouest-france.fr/sante/virus/coronavirus/entretien-coronavirus-chine-etats-unis-europe-le-covid-19-va-t-il-changer-la-geopolitique-6790619
7. GILPIN R. *Teoria războiului hegemonic*. [Accesat 06.05.2020] Disponibil:file:///C:/Users/User/Downloads/kupdf.net_tucidide-razboiul-hegemonic.pdf
8. GUILHOU X. *Coronavirus : Quel déconfinement géostratégique ?* [Accesat 06.05.2020] Disponibil:https://www.diploweb.com/Coronavirus-Quel-deconfinement-geostrategique.html
9. IVASCU M. *Cum va arăta lumea după COVID-19? 12 previziuni ale analiștilor globali*[Accesat

06.05.2020] Disponibil:.
https://a1.ro/premium/cum-va-arata-lumea-dupa-covid19-previziunile-analistilor-globali-id974810.html?utm_source=observator.tv&utm_campaign=Cross+Promo&utm_medium=Recomandare+pe+A1&_ga=2.185316128.821112433.1585478914-580419201.1577985795&fbclid=IwAR3OqCCnBXwkmQGcaYZI3M8-wP041zRREO21UpT8Zs1RKLMRU5cAHCYowbI

10. *Los posibles efectos geopoliticos del COVID-19.* [Accesat 21.05.2020] Disponibil: https://global-strategy.org/los-posibles-efectos-geopoliticos-del-covid-19/
11. QUIÑONES FJ. *El COVID-19: pandemia e instrumento de cambio geopolítico.* [Accesat 06.05.2020] Disponibil:https://ame1.org.es/posibles-consecuencias-geopoliticas-del-covid-9/
12. THUCYDIDES. *Războiul Peloponesiac*. Editura ştiinţifică. Bucureşti, 1966, 780 p.